

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่โบราณกาล ดนตรีเป็นวิชาที่จัดอยู่ในแขนงศิลปะการแสดง ในสมัยรัชกาลที่ 4 ประเทศไทยได้เริ่มมีการศึกษาดนตรีของยุโรปเป็นครั้งแรกคือที่วังหน้าของพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการฝึกหัดทหารประกอบวงดนตรีตามแบบยุโรปขึ้น (พูนพิศ อมาตยกุล, 2550) ในเวลาต่อมากิจกรรมทางด้านดนตรีก็มีการพัฒนามากขึ้น และมีการจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีกันอย่างแพร่หลาย โดยเริ่มจากการเรียนดนตรีเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ดนตรีก่อให้เกิดความรู้และสติปัญญาอย่างแท้จริง และในขณะเดียวกันดนตรีก็สามารถรื้ออารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ มนุษย์สามารถเกิดความคิดเพื่อกิจการบันเทิงดนตรี การบรรเลงดนตรี การคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี สิ่งเหล่านี้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจได้ (วิภา คงคากุล, 2530) นอกจากนี้ดนตรีได้เข้ามามีบทบาทในด้านการศึกษา โดยเป็นวิชาเลือกและวิชาบังคับของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย มีการจัดหลักสูตรที่เป็นวิชาชีพทางด้านดนตรีโดยเฉพาะขึ้นมาหรือเป็นสถาบันการศึกษาด้านดนตรี ทำให้การเรียนดนตรีมีความสำคัญมากขึ้นเพราะผู้เรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

การจัดการศึกษาดุติศึกษาดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการศึกษาในระดับหลังการศึกษาระดับพื้นฐาน ทำหน้าที่พัฒนาและสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการ โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การริเริ่มพัฒนาทั้งวิชาการและวิชาชีพเพื่อสร้างบุคลากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพต่างๆ ในระดับสูง ตลอดจนจัดทำการศึกษาถ่ายทอดวิทยาการที่ทันสมัยก่อนที่จะออกไปรับผิดชอบสังคมและพัฒนาประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544) วิชาดนตรีเป็นสาขาวิชาหนึ่งในกลุ่มศิลปะซึ่งอยู่ในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษา การจัดการเรียนการสอนดนตรีศึกษาแห่งแรกในระดับอุดมศึกษาของไทยเริ่มปี พ.ศ. 2513 กรมการฝึกหัดครูได้ทดลองหลักสูตรดนตรีศึกษาในระดับ ปกศ. สูงขึ้น ได้เปิดสอนที่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาขึ้นเป็นแห่งแรก (สังัด ภูเขาทอง, 2546) พ.ศ. 2515 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้พัฒนาหลักสูตรดนตรี

ขึ้นเป็นโปรแกรมดนตรีศึกษามีวิชาเอกและวิชาโททางดนตรีไทยและดนตรีสากล โดยมีอาจารย์ ดร.ปราชัญ ปรัชญาธรรมาวงศ์ เป็นอาจารย์ประจำคนแรก (วารินทร์ มาศกุล, 2531) พ.ศ. 2517 มหาวิทยาลัยพายัพเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกของประเทศไทยที่เปิดสอนหลักสูตรดนตรีสากลในระดับปริญญาตรี (หนังสือระเบียบการทั่วไปและหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ, 2548 - 2550) ต่อมาสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้เปิดสาขาวิชาดนตรีในสถาบันของตนเอง ปัจจุบันมีจำนวน 48 สถาบัน (พิเศษ ภัทรพงษ์, 2549) การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาประสบปัญหาหลายประการ เช่น นักศึกษาที่มาเรียนขาดพื้นฐานทักษะและขาดความรู้ด้านทฤษฎีดนตรีทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นในการเรียนดนตรี มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาบางส่วนไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนดนตรี จากการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาสาขาวิชาดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาโดย สุกรี เจริญสุข (2547) พบว่าบัณฑิตส่วนมากไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพเนื่องจากกระบวนการผลิตบัณฑิตด้วยคุณภาพและประสิทธิภาพ อาจารย์ไม่เก่ง อาจารย์ไม่สอน ขาดบรรยากาศทางดนตรี การส่งเสริมสนับสนุนน้อย บัณฑิตที่จบมาไม่สามารถประกอบอาชีพดนตรี บางคนเปลี่ยนอาชีพ บางคนไม่มีงานทำ จะเห็นได้ว่าการเรียนดนตรีนั้นมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง ปัจจัยภายในตัวบุคคล เช่น ความชอบ ความถนัด ความพร้อม ทัศนคติที่มีต่อการเรียน แรงจูงใจภายใน และปัจจัยภายนอก หรือปัจจัยแวดล้อม เช่น การสนับสนุนของผู้ปกครอง การให้กำลังใจ ทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนดนตรี และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะมีผลกระทบต่อผลการเรียนดนตรีของผู้เรียนตั้งแต่เรียนจบซ้ำ ผลการเรียนด้อย เรียนไม่จบหรือไม่สามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม เพราะผู้ที่เรียนดนตรีควรจะนำเสนอตนเองต่อสาธารณชนได้ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงหรือการสอน

ในจังหวัดเชียงใหม่มีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีสากลอยู่ 2 แห่ง คือ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์มหาวิทยาลัยพายัพและมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งทุกปีจะมีนักศึกษาเข้ามาเรียนในสาขาวิชานี้เป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่พบรายงานการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนของนักศึกษาว่ามีปัจจัยในด้านใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนของนักศึกษา

จากแนวคิดและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนของนักศึกษาดนตรีสากลระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม วิถีชีวิตของผู้เรียน ซึ่งสามารถนำผลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการแนะแนวทางสำหรับนักศึกษาดนตรีสากลให้มีผลการเรียนที่ดีและ

สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการปรับปรุงการเรียนการสอนสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาดนตรีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกดนตรีสากลระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้การศึกษาครั้งนี้คือนักศึกษาระดับอุดมศึกษาวิชาเอกดนตรีสากลที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2, 3, 4 และ 5 มหาวิทยาลัยพายัพจำนวน 77 คน จากจำนวนนักศึกษา 96 คน (สำนักทะเบียนมหาวิทยาลัยพายัพ, 2552) และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่จำนวน 56 คน จากจำนวนนักศึกษา 66 คน (สำนักทะเบียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2552) โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเฮนเดล ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2549)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ

- 2.1 ข้อมูลของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนวิชาเอกดนตรีสากลในจังหวัดเชียงใหม่
- 2.2 ลักษณะของครอบครัวและผู้ปกครองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
วิชาเอกดนตรีสากล
- 2.3 วิถีชีวิตของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาวิชาเอกดนตรีสากล
- 2.4 การเรียนวิชาเอกดนตรีของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาวิชาเอกดนตรีสากล

สมมุติฐานของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานไว้ดังนี้

1. ปัจจัยภายในที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการเรียน คือ
 - ทักษะด้านดนตรีของนักศึกษา
 - ความรับผิดชอบ

- การบริหารจัดการด้านการเรียน
 - ความตั้งใจ/ความเอาใจใส่
 - ความทะเยอทะยาน
2. ปัจจัยภายนอกที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการเรียน คือ
- แรงจูงใจจากครอบครัว
 - สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา
 - สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา
 - บรรยากาศการเรียนในห้องเรียนดนตรี
 - สื่อการสอน
 - คุณภาพการสอนของอาจารย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง หมายถึง สถานภาพทางการเงินของผู้ปกครองของนักศึกษาวิชาเอกดนตรี ได้แก่ เงินรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- (1) รายได้ต่ำ หมายถึง รายได้ต่ำกว่า 8,000 บาทต่อเดือน
- (2) รายได้ปานกลาง หมายถึง รายได้ตั้งแต่ 8,000 – 15,000 บาทต่อเดือน
- (3) รายได้สูง หมายถึง รายได้สูงกว่า 15,000 บาทต่อเดือน

(สำนักงานเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2547)

นักศึกษาวิชาเอกดนตรี หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โปรแกรมวิชาดุริยางค์สากลและโปรแกรมดนตรีศึกษา และวิทยาลัยดุริยศิลป์มหาวิทยาลัยพายัพ

ผลการเรียน หมายถึง แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาวิชาเอกดนตรีจนถึง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ของทุกชั้นปี โดยจำแนกออกเป็น 3 ระดับดังนี้

- (1) ผลการเรียนต่ำ หมายถึง นักศึกษาที่ได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.00 – 2.50
- (2) ผลการเรียนปานกลาง หมายถึง นักศึกษาที่ได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.51 – 3.00

(3) ผลการเรียนรู้สูง หมายถึง นักศึกษาที่ได้แต่้ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม 3.01 –

4.00

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

วิถีชีวิตของนักศึกษา หมายถึง ลักษณะการใช้ชีวิตของนักศึกษาที่สามารถสังเกตเห็นได้จากที่ต่างๆ เช่น การไปเรียนหนังสือที่มหาวิทยาลัย การไปเที่ยว การเล่นเกม การเข้าสังคมของนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สถานที่ที่เปิดสอนหลักสูตรดนตรีสากลระดับปริญญาตรีทั้งรัฐบาลและเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยพายัพและมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องเพราะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกดนตรีสากล ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ผลการเรียนของนักศึกษาประสบผลสำเร็จ และยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาด้านดนตรีสากลต่อไป